

روش نماز رسول الله ﷺ

تأليف: علامه عبد العزيز بن باز رحمته الله

ترجمه:

إسحاق بن عبد الله ديري العوضي

١٤٢٦ / ١٣٨٤ هـ

فهرست مطالب

ص	عنوان
۸	مقدمه
۸۹	روش نماز رسول الله ﷺ
۱۰۹	احکام نماز و طهارت مریض
۱۱۶	طهارت مریض دارای چند حالت می باشد
۱۲۰	چگونگی نماز مریض
۱۲۶	منابع

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جایگاه نماز در اسلام

رسالة عالم بزرگوار شیخ عبدالعزيز بن باز رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ در مورد روش نماز رسول الله ﷺ، و احکام نماز و طهارت مریض خواهد آمد.

از خداوند متعال عفو و مغفرت را برای خود و برای آنها و پدران و مادرانمان و برای هر کسی که این کتاب را مطالعه و به آن عمل می نماید و برای تمام مسلمین مسئلت می نمایم.

إسحاق بن عبدالله دبیری

ریاض ۱۳۸۴/۷/۱ هجری شمسی

برای ارتباط با مترجم می توانید به آدرس زیر تماس بگیرید:

السعودية: الرياض - الرمز البريدي: (١١٧٥٧) ص. پ: (١٥٠١٠٣)

P.O.BOX (150103)

www.aqedeh.com

روش نماز رسول الله ﷺ

حمد و ستایش تنها لایق ذات پروردگار است. درود و سلام بر بنده و فرستاده او محمد ﷺ و آل و یاران او باد. اما بعد: این چند کلمات مختصر و کوتاهی است در مورد چگونگی نماز رسول الله ﷺ به خواهران و برادران مسلمان خود تقدیم می‌دارم تا آنرا مطالعه و در این زمینه رسول الله ﷺ را سرمشق خود قرار دهند، که می‌فرماید: «صلوا كما رأيتموني أصلي».

«نماز بخوانید همانطور که دیدید من نماز خواندم». (به روایت امام بخاری).

و اینک آنرا به خواننده محترم تقدیم می‌دارم:

وضو کامل بگیرد: وضوی کامل آن است که خداوند در قرآن کریم به آن دستور فرموده و می‌فرماید: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَهَرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ

تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهَّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾ (المائدة: ٦).

«ای مؤمنان هنگامیکه برای نماز بپاخواستید صورت‌ها و دست‌های خود را همراه با آرنج‌ها بشوئید و سرهای خود را مسح کنید و پاهای خود را همراه با فوزک‌ها بشوئید. اگر یکی از شما بیمار بودید یا اینکه مسافر باشید یا اینکه یکی از شما از قضای حاجت برگشته‌اید یا آمیزش جنسی با زنان کرده‌اید و در این صورت آب نیافتید با خاک پاک تیمم کنید و با آن بر صورت‌ها و دست‌های خود بکشید. خداوند نمی‌خواهد شما را به زحمت بیفکند، بلکه می‌خواهد شما را پاک سازد و نعمتش را بر شما تمام نماید؛ شاید شکر او را بجا آورید!».

و پیامبر ﷺ می‌فرماید: «لا تقبل صلاة بغير طهور، ولا صدقة من غلول»: «خداوند نماز بدون وضو را قبول نمی‌کند، و نیز صدقه را از مالی که از راه خیانت بدست آورده قبول نمی‌کند». و حدیثی که رسول الله ﷺ برای کسی که در نماز کوتاهی کرده بود فرمود: «إذا قمت إلى الصلاة فأسبغ الوضوء».

- اگر برای نماز به پا خواستی، بطور کامل وضو بگیر.
۱. **رو به قبله نمودن:** نمازگزار هر جا که باشد باید تمام بدن خود را رو به قبله نماید و برای نمازی که می‌خواهد انجام دهد خواه فرض یا سنت باید نیت داشته باشد، و نیت بر زبان نیاید زیرا نیت در قلب است، و به زبان آوردن آن مشروع نیست، بلکه بدعت می‌باشد، چون نه رسول الله ﷺ و نه اصحاب کرام رضی الله عنهم به آن نطق ننموده‌اند، و مستحب است نمازگزار خواه امام باشد یا منفرد در مقابل ستره، نماز بخواند، زیرا رسول الله ﷺ به آن دستور فرموده‌اند.
 - رو به قبله نمودن شرط صحت نماز می‌باشد، مگر در مسائلی که استثناء شده‌اند و آن در کتابهای فقهی بیان شده است.
 ۲. **گفتن تکبیر:** تکبیر احرام می‌گوید در حالیکه به سجده‌گاه نگاه می‌کند می‌گوید (الله اکبر).
 ۳. هنگام تکبیر گفتن دستانش را تا مقابل شانه‌ها یا گوش‌ها بلند می‌کند.
 ۴. **گذاشتن دست روی سینه:** دست راست را روی دست چپ و می‌گذارد آنگاه روی سینه قرار می‌دهد.

بدليل حديث وائل بن حُجر و قبيصه بن هُلب الطائي از پدرش رضي الله عنه.

۵. خواندن دعای استفتاح: مستحب است که دعای استفتاح را بخواند که عبارت است از: «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ»: «بار الها! بین من و خطاهای من، همانند فاصله ای که بین مشرق و مغرب انداخته ای، فاصله بیانداز، و مرا از خطاهایم پاک ساز، همانند لباس سفیدی که از آلودگی پاک می شود. بار الها! خطاهای مرا با برف و آب و تگرگ بشوی». (متفق علیه).

و اگر خواست بجای آن می گوید: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»: «بار الها! پاک و منزهی، و حمد از آن توست، و نامت با برکت است و قدرت و شکوه تو بسیار بالاست و هیچ معبودی بجز تو «بحق» وجود ندارد». (به روایت امام مسلم).

اشکالی ندارد اگر دعاهای استفتاح دیگری که از سنت وارد هستند بخواند و بهتر آن است که گاه گاه دعاهای دیگر را

بخواند. سپس می گوید: «أعوذ بالله من الشيطان الرجيم - بسم الله الرحمن الرحيم» و سورة فاتحه را قرائت می کند. بدلیل فرموده رسول الله ﷺ که می فرماید: «لا صلاة لمن لم يقرأ بفاتحة الكتاب»: «نماز کسی که سورة فاتحه را نخواند جائز نمی باشد» و پس از «ولا الضالین» در نمازهایی که با صدای بلند خوانده می شود با صدای بلند، و در نمازهایی که با صدای پایین خوانده می شود با صدای پایین بگوید: «آمین» سپس هر اندازه که میسر است قرآن بخواند و بهتر آن است که در نمازهای ظهر و عصر و عشاء سوره های متوسط بخواند و در نماز فجر سوره های طولانی و در مغرب سوره های کوتاه بخواند و گاه گاه در نماز مغرب سوره های طولانی و متوسط را هم بخواند. چنانکه از رسول الله ﷺ ثابت شده بهتر است نماز عصر کوتاه تر از نماز ظهر باشد.

۶. رکوع: تکبیر می گوید در حالیکه دستانش را تا مقابل شانه ها یا گوش هایش بلند کرده و به رکوع می رود. کمر و سرش را هموار می سازد، و دستانش را بر روی زانو قرار داده و انگشتانش را باز می گذارد. آرام می گیرد و می گوید: «سبحان ربی العظیم»: «منزه است پروردگار بزرگوارم».

و بهتر است سه بار آنرا تکرار کند و مستحب است به همراه آن این دعا را هم بخواند: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»: «پروردگارا! تو پاک و منزهی، خدایا تو را ستایش می نمایم، الهی، مرا ببخشای».

۷. بلند شدن از رکوع: سرش را از رکوع بلند می کند، و دستانش را تا مقابل شانه‌ها یا گوش‌هایش بلند می کند می گوید: «سمع الله لمن حمده»: «خداوند حمد و ستایش کسی را که او را ستود شنید».

خواه امام باشد یا منفرد و در هنگام قیام می گوید: «مِلْءَ السَّمَوَاتِ، وَمِلْءَ الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ».

«الهی! حمدی که آسمان‌ها و زمین و میان آن‌ها و هر چه تو بخواهی را پر کند، از آن تو است».

اگر بعد از آن این دعا را زیاد کند بهتر است: «أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ، وَكُنَّا لَكَ عَبْدُ اللَّهِ لَمْ يَمْنَعِ لِمَا أُعْطِيَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ».

«الهی! تو اهل ستایش و عظمت هستی. الهی تو شایسته ستایش بندگان هستی. همگی ما بندگان هستیم، آن چه تو

بفرمائی هیچ کس جلوی آن را نمی‌گیرد، و آنچه جلوی آن را بگیری کسی قدرت ندارد آن را عطا نماید. الهی! صاحب ثروت، او را ثروتش از عذاب تو نجات نمی‌دهد و «تمامی شکوه» و ثروت از آن تو است».

زیرا در برخی از احادیث صحیح ثابت شده است که رسول الله ﷺ هنگام بلند شدن از رکوع این دعاها را می‌خواند، باز هم اگر شخص نمازگزار مأموم باشد هنگام بلند شدن از رکوع می‌گوید «ربنا لک الحمد» و دعاهاى مذکور را می‌خواند و مستحب است پس از اعتدال از رکوع دستایشان را روی سینه قرار دهند. همچنانکه پس از تکبیر احرام دستان را روی سینه قرار می‌دادند. به دلایلی که از رسول الله ﷺ ثابت شده است مانند حدیث وائل بن حجر و حدیث سهل بن سعد رضی الله عنهما.

۸. سجده: تکبیر می‌گوید و زانوهایش را پیش از دستانش به زمین می‌گذارد و سجده می‌کند، اگر ممکن نباشد زانوهایش را پیش از دستان به زمین بگذارد اشکالی ندارد که دستانش را به زمین بگذارد.

انگشتان دست و پایش را رو به قبله می‌نماید. انگشتان دست را بهم می‌چسباند و روی اعضای هفتگانه قرار می‌گیرد.

اعضای هفتگانه از این قرارند:

۱. پیشانی همراه بینی، ۲ و ۳. دو دست، ۴ و ۵. دو زانو، ۶ و ۷. انگشتان هر دو پا. سپس می گوید: «سبحان ربي الأعلى»: «منزه است پروردگار بلندمرتبه‌ام».

سه بار یا بیشتر آنرا تکرار می نماید و مستحب است به همراه آن این دعا را هم بخواند: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»: «پروردگارا! تو پاک و منزهی، خدایا تو را ستایش می نمایم، الهی، مرا ببخشای».

بهتر است در سجده بسیار دعا کند.

رسول الله ﷺ می فرماید: «فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعِظْمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، فَقَمِنَ أَنْ يَسْتَجَابَ لَكُمْ»: «اما در رکوع پروردگار را به بزرگی یاد کنید، و اما در سجده تلاش کنید که بسیار دعا کنید، زیرا شایسته است که دعا مستجاب شود». (به روایت از امام مسلم).

و در حدیث دیگر آمده که رسول الله ﷺ می فرماید: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ»: «به هنگام سجده بنده از همه جا به خداوند نزدیک تر است، پس در سجده به کثرت دعا کنید» (به روایت امام مسلم).

و در سجده خیر دنیا و آخرت را برای خود و مسلمانان مسئلت نمایید خواه نماز فرض باشد یا نقل. بازوها و آرنج‌هایش را به پهلو و شکمش را به ران‌ها و ران‌هایش را به ساق نچسباند و آرنج‌هایش را بلند نگه دارد و به زمین نچسباند رسول الله ﷺ می‌فرماید: «اعتدلوا في السجود ولا ييسط أحدكم ذراعيه انبساط الكلب».

«در سجده حد وسط را رعایت نمائید و بسان سگ دستانتان را مگسترانید». (متفق علیه).

۹. بلند شدن از سجده: به گفتن تکبیر سر را از سجده بلند می‌نماید و پای چپ خود را پهن کرده و روی آن می‌نشیند. پای راست را نصب نموده و انگشتان پایش را رو به قبله می‌کند و دستانش را روی ران‌ها و زانوهایش قرار می‌دهد و می‌گوید: «رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي، وَعَافِنِي، وَاجْبُرْنِي».

«ای الله! مرا ببخش، مرا ببخش بار الها! مرا ببخش. به من رحم کن، مرا هدایت کن، به من رزق و عافیت عطا کن، کوتاهی‌های مرا جبران کن».

و آرام می‌گیرد تا اینکه مهره‌های کمر بجای خود برگردند.

زیرا رسول الله ﷺ اعتدال پس از رکوع و نشستن در میان دو سجده را طول می‌داد.

۱۰. سجده دوم: تکبیر می‌گویید و برای بار دوم سجده می‌برد همانند سجده اول.

۱۱. بلند شدن از سجده دوم: تکبیر می‌گویید و از سجده بلند می‌شود، همانند نشستن میان دو سجده لحظه‌ای مکث می‌نماید که آن حالت را جلسه استراحت گویند. قول صحیح‌تر بر آن است که جلسه استراحت مستحب و ترک آن اشکالی ندارد و در آن ذکر و دعاء وجود ندارد.

سپس با تکیه به زانوها اگر ممکن باشد برای رکعت دوم بلند می‌شود، و اگر ممکن نباشد با تکیه بر دستان بلند شود. سپس سوره فاتحه و هر اندازه که میسر باشد قرآن می‌خواند و آنچه را که در رکعت قبلی انجام داد تکرار می‌کند، و جائز نیست مأموم از امام سبقت بگیرد، زیرا رسول الله ﷺ امتش را از آن برحذر داشته، و نیز مکروه است همراه امام حرکت کند. مستحب است پس از قطع صدای امام بلافاصله بدنبال امام حرکت نماید. رسول الله ﷺ می‌فرماید: «إِنَّمَا جَعَلَ الْإِمَامَ لِيُؤْتِمَّ بِهِ فَلَا تَخْتَلَفُوا عَلَيْهِ، فَإِذَا كَبَّرَ، فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا،

وإذا قال سمع الله لمن حمده، فقولوا: ربنا ولك الحمد، وإذا سجد فاسجدوا»: «امام برای آن است که به او اقتدا شود. پس هر وقتی تکبیر گفت شما نیز تکبیر بگویید. از امام پیشی نگیرید هرگاه به رکوع رفت شما نیز به رکوع بروید. هر وقت امام گفت «سمع الله لمن حمده» شما بگویید «ربنا ولك الحمد». هر وقت به سجده رفت شما نیز به سجده بروید». (متفق علیه).

۱۲. اگر نماز دو رکعتی باشد: مانند نماز فجر، نماز جمعه، و نماز عیدین پای راست خویش را نصب می‌نماید و پای چپ را پهن می‌کند و روی آن می‌نشیند. دست راست را روی ران راست قرار می‌دهد. همه انگشتان را بجز انگشت سبابه می‌بندد وقتی به ذکر «الله» رسید به آن به وحدانیت خداوند اشاره می‌نماید و نیز هنگام خواندن دعا به آن اشاره می‌کند.

اگر انگشت کوچک و انگشت چسبیده به آن را ببندد و انگشت وسط و انگشت شست را حلقه نماید و با انگشت سبابه هنگام ذکر «الله» و دعا اشاره نماید بهتر است، زیرا هر دو صورت از رسول الله ﷺ واردند. أفضل آن است که گاهی این صورت، و گاهی آن صورت را انجام دهد. و دست

چپ را روی ران چپ و زانو قرار می دهد سپس تشهد را می خواند که عبارت است از: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [فرمانروائی، رحمت و برکت و پاکی مخصوص الله است]، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای پیامبر، سلام بر ما و کلیه بندگان صالح خدا، من گواه می دهم که هیچ معبودی بجز الله «بحق» وجود ندارد و محمد ﷺ بنده و رسول اوست».

سپس می گوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»: «بار الها! بر محمد ﷺ و آل محمد درود بفرست همچنان که بر ابراهیم ؛ و آل ابراهیم درود فرستادی، همانا تو ستوده و باعظمت هستی. بار الها! بر محمد و آل محمد برکت نازل فرما همچنان که بر ابراهیم ؛ و آل ابراهیم برکت نازل کردی، همانا تو ستوده و باعظمت هستی».

از چهار چیز به خداوند پناه می برد و می گوید: «اللَّهُمَّ إِنِّي

أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ: «بارالها من به تو از عذاب دوزخ و از عذاب قبر و از فتنه‌های زندگی و مرگ و از بدی فتنه دجال پناه می‌برم».

سپس از خیر دنیا و آخرت هر اندازه که خواست از خداوند طلب می‌کند. اشکال ندارد اگر برای پدر و مادر و بقیه مسلمانان نیز دعا کند خواه نماز فرض باشد یا سنت. در حدیث ابن مسعود آمده هنگامی که رسول الله ﷺ تشهد را به او یاد می‌داد فرمود: «ثم ليتخير من الدعاء أعجبه إليه فيدعو»: «سپس دعاهایی را بدخواه خود انتخاب می‌نماید و به آنها دعا می‌کند».

و در روایت دیگری آمده: «ثم يتخير من المسألة ما شاء»: «هر مسئلتی که دلخواه بود انتخاب می‌نماید. و این شامل هر چیزی که منفعت دنیوی و آخروی باشد می‌شود.

سپس به طرف راست و چپ سلام می‌دهد: «السلام عليكم ورحمة الله، السلام عليكم ورحمة الله».

۱۳. اگر نماز سه رکعتی یا چهار رکعتی باشد: مانند مغرب، ظهر، عصر، عشاء پس از دو رکعت تشهد مذکور را

همراه با فرستادن درود بر رسول الله ﷺ می خواند سپس با تکیه بر زانوهای بلند می شود و دستانش را تا مقابل شانه‌ها بلند می کند و می گوید «الله أكبر» و دستانش را روی سینه قرار می دهد و تنها سوره فاتحه را می خواند. اشکال ندارد اگر گاه گاه در رکعت سوم و چهارم نماز ظهر سوره ای یا چند آیه از قرآن بخواند، چنانکه در حدیث ابو سعید الخدری رضی الله عنه آمده است.

و اگر در تشهد درود فرستادن بر رسول الله ﷺ را ترک نمود اشکالی پیش نمی آید. زیرا فرستادن درود در تشهد اول مستحب می باشد، و بعد از رکعت سوم مغرب و چهارم ظهر و عصر و عشاء تشهد می خواند و بر رسول الله ﷺ درود می فرستد. پناه می برد به خدا از چهار چیز. از عذاب جهنم و عذاب قبر و فتنه های مرگ و زندگی و فتنه دجال و بهتر است که بیشتر دعا کند.

برخی از دعاهای مشروع در اینجا این است: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾: «پروردگارا در دنیا به ما نیکی رسان، و در آخرت نیز به ما نیکی عطا فرما، و ما را از عذاب آتش دوزخ محفوظ نگاهدار،

از انس رضي الله عنه روایت شده که بیشتر دعای رسول الله ﷺ این بود که می فرمود: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ و به دلیل حدیث ابی حمید برای نشستن تشهد آخر پای چپ را زیر پای راست قرار می دهد و مقعد و کفل خویش را روی زمین می گذارد. پس از تشهد می گوید: «السلام علیکم ورحمة الله». «السلام علیکم ورحمة الله».

بعد از سلام سه بار از خداوند طلب مغفرت می نماید و می گوید: «أَسْتَغْفِرُ اللهَ (ثلاثاً)، اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجُدِّ مِنْكَ الْجُدُّ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ».

«از الله طلب آمرزش می کنم [سه مرتبه] الهی تو سلامی، و سلامتی از جانب تو است، تو بسیار بابرکتی، ای صاحب عظمت و بزرگی. معبودی «بحق» بجز الله، وجود ندارد. شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، ستایش شایسته اوست، و او بر هر چیزی توانا است، الهی! آن چه تو بدهی، هیچ

کس مانع آن نمی‌گردد، و آنچه تو منع کنی، هیچ کس نمی‌تواند آنرا بدهد. توانگر، او را ثروتش از عذاب تو نجات نمی‌دهد، و «تمامی شکوه و» ثروت از آن تو است. هیچ معبودی جز او «بحق» نیست. جز او کسی دیگر را عبادت نمی‌کنیم، نعمت و فضل از آن اوست، ستایش نیکو مخصوص اوست، معبودی بجز او وجود ندارد، همه ما با اخلاص او را بندگی می‌کنیم هر چند کافران دوست نداشته باشند».

سپس ۳۳ بار «سُبْحَانَ اللَّهِ» و ۳۳ بار «الْحَمْدُ لِلَّهِ» و ۳۳ بار «اللَّهُ أَكْبَرُ» که مجموعاً ۹۹ بار می‌شود و برای بار صدم می‌گوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» بعداً آیه‌الکرسی و بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿۱﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿۴﴾.

به نام خداوند بخشنده مهربان. بگو: خداوند، یکتا و یگانه است؛ (۱) خداوندی است که همه نیازمندان قصد او می‌کنند؛ (۲) (هرگز) نژاد، و زاده نشد، (۳) و برای او هیچگاه شبیه و مانندی نبوده است! (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿۱﴾ مِنْ

شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾.

۱ - بگو: پناه می برم به پروردگار سپیده صبح. ۲ - از شر تمام آنچه آفریده است. ۳ - و از شر هر موجود شرور هنگامی که شبانه وارد می شود. ۴ - و از شر آنها که در گره ها می دمند. ۵ - و از شر هر حسودی هنگامی که حسد می ورزد).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿٢﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٣﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٤﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٥﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٦﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٧﴾.

۱ - بگو: پناه می برم به پروردگار مردم. ۲ - به مالک و حاکم مردم. ۳ - به (خدا و) معبود مردم. ۴ - از شر وسوسه گر پنهانکار. ۵ - که درون سینه انسانها وسوسه می کند. ۶ - خواه از جن باشد یا از انسان).

را می خواند، و مستحب است سه سوره مذکور را پس از نماز فجر و مغرب سه بار تکرار نماید، و نیز مستحب است بعد از اذکار مذکور ده بار پس از نمازهای فجر و مغرب بگوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي

وَيُؤْمِنُتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ».

معبودی بجز الله یگانه نیست، شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست و ستایش مر او راست، زنده می کند و می میراند، و او بر هر چیز تواناست.

اگر نمازگزار امام باشد پس از استغفار و گفتن: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ» رو به مأمومین می نماید و اذکار مزبور را می خواند.

در این مورد احادیث بسیار هستند از جمله حدیث عائشه که در صحیح امام مسلم آمده است و همگی این اذکار سنت می باشند. برای هر زن و مرد مسلمانی مستحب است که پیش از نماز ظهر چهار رکعت و پس از آن دو رکعت بعد از نماز مغرب، دو رکعت پس از نماز عشاء دو رکعت و پیش از نماز فجر دو رکعت که مجموعاً دوازده رکعت می باشد بخواند، و آنها را سنت رواتب می نامند، زیرا رسول الله ﷺ در حضر به انجام آنها مواظبت فرموده اند اما در سفر بجز رواتب فجر و نماز وتر سنت نمی خواند.

و در این باره رسول الله ﷺ الگوی ماست. خداوند می فرماید: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾.

(الأحزاب: ۲۱). «در (زندگی) رسول خدا سرمشق و الگوی زیبایی برای شما است».

و رسول الله ﷺ فرموده «صلوا كما رأيتموني أصلي»: «نماز بخوانید همانطور که دیدید من نماز خواندم». (بخاری).
بهتر آن است که نمازهای رواتب و وتر در منزل خوانده شود و اگر در مسجد خوانده شد اشکالی ندارد.

رسول الله ﷺ می فرماید: «أفضل صلاة المرء في بيته إلا الصلاة المكتوبة»: «بهترین نماز انسان آن است که در منزل خوانده شود بجز نمازهای فرض». (متفق علیه).

محافظت بر نمازهای سنت رواتب سبب داخل شدن به بهشت است. در صحیح مسلم از ام حبیبه رضی الله عنها روایت شد که می گوید: شنیدم از رسول الله ﷺ می فرمود: «ما من عبد مسلم يُصلي لله تعالى كل يوم ثنتي عشرة ركعة تطوعاً غير فريضة إلا بنى الله له بيتاً في الجنة»: «هر مسلمانی روزانه دوازده رکعت نماز سنت را برای خدا بخواند در بهشت خانه‌ای را برای او می سازد».

امام ترمذی این حدیث را به آنچه گفته شد تفسیر نموده است. اگر چهار رکعت سنت پیش از عصر و دو رکعت پیش از مغرب و دو رکعت پیش از عشاء را بخواند کار نیکی انجام می دهد.

رسول الله ﷺ فرموده: «رحم الله امرأً صلى أربعاً قبل العصر»: «رحمت خداوند بر آن کسی که پیش از عصر چهار رکعت نماز سنت بخواند. به روایت امام احمد و ابوداود و ترمذی - که آنرا حسن دانسته و ابن خزیمه و ابن خزیمه آنرا تصحیح نموده و اسناد حدیث صحیح می باشد.

و نیز رسول الله ﷺ فرموده: «بین کل أذانین صلاة، بین کل أذانین صلاة»: «در میان هر اذان و اقامه ای نماز سنت وجود دارد». برای بار سوم فرمود «لمن شاء» برای هر کسی که دوست داشته باشد نماز سنت بخواند (به روایت امام بخاری).

و اگر پیش از ظهر چهار رکعت و بعد از آن چهار رکعت بخواند کار خوبی انجام داده. رسول الله ﷺ فرموده: «من حافظ علی أربع قبل الظهر وأربع بعدها، حرمه الله تعالى علی النار»: «کسی که بر چهار رکعت سنت پیش از ظهر و پس از آن محافظت نماید خداوند جسد او را بر آتش دوزخ حرام می نماید. (امام احمد و اهل سنن آنرا از ام حبیبه رضی الله عنها روایت نموده اند).

منظور این است که دو رکعت به رواتب ظهر اضافه نماید. زیرا رواتب قبل از ظهر چهار رکعت می باشد و بعد از آن دو رکعت، اگر دو رکعت دیگر را به آن اضافه نماید آنچه در حدیث ام حبیبه رضی الله عنها

آمده است بدست می آید.

درود و رحمت فراوان بر خاتم پیامبران محمد بن عبدالله
و بر آل و یاران او باد و نیز بر آن کسانی که تا روز قیامت از
او به نیکی تبعیت می کنند.

دیگته کننده: عبدالعزیز بن باز رحمته الله